

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα

Τίτλος:

«Του τραγουδιού τη γλώσσα αντιλαλώντας»

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΕΝΤΟΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Του τραγουδιού τη γλώσσα αντιλαλώντας»¹

Δημιουργός σεναρίου

Σταυρούλα Τεντόμα

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Οκτώβριος 2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα

Χρονική διάρκεια

12-14 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής (αν είναι ελεύθερο)

II. Εικονικός χώρος: Wiki.

¹ Στίχος από το ποίημα του Κωστή Παλαμά «Τα σκολειά χτίστε!». *Η Πολιτεία και η Μοναζιά*, Αθήνα: Εστία, 1912.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Προϋποθέσεις υλοποίησης για τον δάσκαλο και τον μαθητή:

- Σχετική εξοικείωση με:
 - την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας
 - προγράμματα επεξεργασίας κειμένου, βίντεο και παρουσίασης
 - την ηλεκτρονική πλατφόρμα Wiki
 - τη χρήση Skype
 - τη χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
- Πρόσβαση στο Internet από το σπίτι

Προϋποθέσεις υλοποίησης για τον μαθητή:

- Να έχει κατανοήσει τους όρους: στάσεις ζωής, ποιητικό υποκείμενο
- Να έχει αντιληφθεί ότι ένας απλός τρόπος δημιουργίας ρυθμού είναι η επανάληψη λέξεων, καταλήξεων (ομοιοκαταληξία), στροφών.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για τη σχολική μονάδα:

- Σύνδεση με το διαδίκτυο στην αίθουσα διδασκαλίας όπου θα εφαρμοστεί το σενάριο, αν δεν είναι ελεύθερο το εργαστήριο πληροφορικής
- Καλό είναι να έχουμε συνεχόμενα δίωρα στο πρόγραμμα για την εφαρμογή του σεναρίου

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο αποτελεί πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Επιδίωξη του διδακτικού σεναρίου στο πλαίσιο της ενότητας «Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα» μέσα από τις προτεινόμενες δραστηριότητες είναι: να προβληματιστούν τα παιδιά πάνω σε διάφορες στάσεις ζωής, που συναντάμε σε ποιητικά κείμενα (τραγούδια και ποιήματα), με σκοπό να αναπτύξουν την ικανότητα να διαλέγονται με τον κόσμο και με τον εαυτό τους. Άλλοι στόχοι του σεναρίου είναι να αντιληφθούν οι μαθητές την ποίηση ως τρόπο ανάγνωσης του κόσμου, να αναπτύξουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους, να αγαπήσουν την ποίηση και να μάθουν να συνεργάζονται ως απαραίτητη προϋπόθεση επιβίωσης.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τίτλος του σεναρίου «Του τραγουδιού τη γλώσσα αντιλαλώντας» είναι στίχος από ένα ποίημα του Κωστή Παλαμά που ονειρεύεται σχολεία «σαν τα τραγούδια να είναι». Με τα τραγούδια ζούμε, χαιρόμαστε, λυπόμαστε, ερωτευόμαστε. Το τραγούδι μέρος της καθημερινότητάς μας, πεδίο που επικοινωνούμε και συναντιόμαστε λιγότερο ή περισσότερο, συνοδεύει τους ρεμβασμούς μας ή τη θλίψη μας, γλιστράει στα μονοπάτια του μυαλού μας ή στα βάθη της ψυχής μας. Προτείνουμε τραγούδια στο σενάριό μας και ποιήματα μαζί με αφορμή την ενότητα «Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα». Τα τραγούδια, είδος στις παρυφές της λογοτεχνίας, είναι για τα παιδιά ένα οικείο περιβάλλον, δεν προκαλούν φόβο, το άγχος της κατανόησης. Άλλωστε ελάχιστα παιδιά –κι ελάχιστοι «μεγάλοι»– ακούνε ή διαβάζουν ποίηση· όλοι όμως ακούνε τραγούδια.

Ένας τρόπος, κατά τη γνώμη μας, να γνωρίσουν οι μαθητές την ποίηση είναι μέσα από το τραγούδι. Το παιδί με όχημα τη μουσική και τον ρυθμό μπορεί να ακούσει ευκολότερα τον λόγο, να απομνημονεύσει τον στίχο ακόμα κι αν δεν τον καταλάβει. Θα τον ανακαλέσει, όταν θα έρθει η ώρα.

Ζητούμενο στην πρότασή μας είναι μέσα από τη συνεργασία να πειραματιστούν τα παιδιά με ποιητικά κείμενα, να τα διαβάσουν προσωπικά και δημιουργικά και να εξοικειωθούν με την ποίηση με έναν τρόπο φιλικό.

Σε μια εποχή δύσκολη σαν τη σημερινή η ποίηση δεν είναι πολυτέλεια αλλά ανάγκη, ένας τρόπος ζωής. Η ποιητική διάθεση είναι άλλωστε και το νήμα που συνδέει τα κείμενα του σεναρίου μας.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να διαβάσουν, να αναζητήσουν και να συζητήσουν ποιητικά κείμενα
- να εντοπίσουν διάφορες στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα-τραγουδία και ποιήματα, να τοποθετηθούν απέναντι τους και να διαλεχθούν με αυτά.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες να αντιληφθούν :

- ότι τα κείμενα διαλέγονται μεταξύ τους
- ότι εκτός από το ποιητικό υποκείμενο μπορεί να ακούγονται και άλλες φωνές σε ένα ποιητικό κείμενο
- τον ρόλο του χώρου-σκηνικού στη δημιουργία της διάθεσης των υποκειμένων
- τον ρόλο της μεταφοράς ως εργαλείου στη δημιουργία ποιητικού λόγου
- τον ρόλο του ρυθμού ως εργαλείου στη δημιουργία ποιητικού λόγου
- ότι η κατάλληλη χρήση των λέξεων μπορεί να δημιουργήσει ποιητική ατμόσφαιρα

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες :

- να αναζητήσουν και να συζητήσουν ποιητικά κείμενα
- να τα διαβάσουν κριτικά και δημιουργικά
- να προσεγγίσουν τον τρόπο κατασκευής ενός κειμένου, να τροποποιήσουν το κείμενο, να παραγάγουν τον δικό τους λόγο αντλώντας γνώσεις από το πρότυπό τους
- να πειραματιστούν με τη δημιουργική γραφή
- να αναπτύξουν τη φαντασία τους
- να αυτενεργήσουν, να επεξεργαστούν μόνοι τους ποιητικά κείμενα και να φτάσουν στη γνώση μέσω της συνεργασίας και της επικοινωνίας με τον δάσκαλο και τους συμμαθητές τους.
- να ασκηθούν στον προφορικό λόγο μέσα από την παρουσίαση των εργασιών
- να ασκηθούν στην ετεροαξιολόγηση και στην αυτοαξιολόγηση.

Διδακτικές πρακτικές

Η διδακτική πρακτική του σεναρίου ακολουθεί δύο παιδαγωγικές μεθόδους: τη μέθοδο project και την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Ο εκπαιδευτικός λειτουργεί συμβουλευτικά και παρεμβαίνει μόνο όταν κρίνεται αναγκαίο. Το σενάριο αναπτύσσεται σε τρεις φάσεις (Α΄ φάση-Πριν την Ανάγνωση, Β΄ φάση-Ανάγνωση και Παρουσίαση, Γ΄ φάση-Μετά την Ανάγνωση) και αξιοποιεί τις νέες τεχνολογίες δημιουργικά, καθώς επιδιώκει να δώσει στα παιδιά τη δυνατότητα δημιουργίας κειμένων και επικοινωνίας /συνεργασίας με νέους τρόπους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σενάριο ξεκινάει από τη σκέψη ότι μέσα από τα τραγούδια μπορούν τα παιδιά με φιλικό τρόπο να έρθουν σε επαφή με την ποίηση.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο αποτελεί πρόταση διδασκαλίας για την ενότητα «Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα» ([Νέο Πιλοτικό Πρόγραμμα Σπουδών](#)).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Αξιοποιούμε μηχανές αναζήτησης, διαδικτυακή πλατφόρμα Wiki, Skype, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, φωτογραφική μηχανή, βιντεοκάμερα, επεξεργαστή κειμένου, λογισμικό παρουσίασης, λογισμικό επεξεργασίας βίντεο, ηλεκτρονικό περιβάλλον Wordle, λογισμικό κατασκευής εννοιολογικού χάρτη, βιντεοπροβολέα ή διαδραστικό πίνακα.

Επιδιώκουμε να αποκτήσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τις ακόλουθες δεξιότητες:

- Να αναπτύξουν συνεργασία, να επικοινωνήσουν μεταξύ τους μέσω ασύγχρονης και σύγχρονης επικοινωνίας και να φτάσουν στη γνώση μέσα από την αλληλεπίδραση
- να παραγάγουν προσωπικά κείμενα-προτάσεις ανάγνωσης
- να παρουσιάσουν τα κείμενά τους κάνοντας χρήση νέων τεχνολογιών.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Β' Γυμνασίου

Ν. Καρούζος, [Τα πουλιά δέλεαρ του Θεού](#)

ΚΝΛ Γ' Γυμνασίου

Αθανάσιος Χριστόπουλος, [Τώρα](#)

Κ. Π. Καβάφης, [Όσο μπορείς](#)

Μίλτος Σαχτούρης, [Τα δώρα](#)

Ανδρέας Εμπειρικός, [Τριαντάφυλλα στο παράθυρο](#)

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Μίλτος Σαχτούρης, [Το Ψωμί](#), *Ποιήματα (1945-1971)*. Αθήνα: Κέδρος.

Κείμενα άλλων σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου

[Το κείμενο της ενότητας 2](#), «Η εκπαίδευση των παιδιών στην Αρχαία Αθήνα», Πλάτων, Πρωταγόρας 325c-326c (ελεύθερη διασκευή).

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ' Γυμνασίου

[Το κείμενο της ενότητας 6](#), «Η μουσική εξημερώνει», Πολύβιος Ιστορίαι 4.20.4-21.1.

Ομηρικά Έπη, Οδύσσεια (Α' Γυμνασίου)

[α στ. 385-396](#)

Υποστηρικτικό υλικό

Τραγούδια

«[Φτερωτό μου τραγουδάκι](#)» από τον δίσκο *Στην εποχή του ονείρου*, στίχοι Κώστας Φασουλάς, μουσική Γιώργος Νταλάρας, ερμηνεία Ελένη Τσαλιγοπούλου, Sony / Ακτή, 1998.

«[Μπαγάσας](#)» από τον δίσκο *Το Φανάρι του Διογένη*, στίχοι-μουσική-ερμηνεία Νικόλας Άσιμος, Μίνως, 1989.

«[Η μπαλάντα του Ούρι](#) (Αχ! ουρανό)» από τον δίσκο *Ατέλειωτος δρόμος*, στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζιδάκις, ερμηνεία Δήμητρα Γαλάνη, Μίνως, 1983.

«[Τα πάγια](#)» από τον δίσκο *Κύκλος*, στίχοι-μουσική-ερμηνεία Σωκράτης Μάλαμας, Λύρα, 1993.

«[Ο Λαθρόβιος](#)» από τον δίσκο *Κέρκυρα '81-Αγώνες Ελληνικού Τραγουδιού*, στίχοι-μουσική-ερμηνεία Βαγγέλης Γερμανός, Μίνως-EMI, 1981.

«[Μη φοβάσαι](#)» από τον δίσκο *Κοντά στη δόξα μια στιγμή*, στίχοι Μανώλης Ρασούλης, μουσική-ερμηνεία Νίκος Ξυδάκης, Λύρα, 1987.

«[Μη χτυπάς σ' ένα σπίτι κλειστό](#)» από τον δίσκο *Η πόλη μας*, στίχοι Μάνος Ελευθερίου, μουσική Λουκιανός Κηλαηδόνης, ερμηνεία Μανώλης Μητσιάς, Μίνως-EMI, 1970.

«[Ο Προσκυνητής](#)» από τον δίσκο *Οι περιπέτειες ενός προσκυνητή*, στίχοι-μουσική-ερμηνεία Αλκίνοος Ιωαννίδης, Universal, 2003.

«[Η Αύρα](#)» από τον δίσκο *Ασταθής Ισορροπία*, στίχοι-μουσική-ερμηνεία Δημήτρης Παναγόπουλος, FM Records, 1987.

«[Με το φορητό τον ουρανό μου](#)» από τον δίσκο *Στο δρόμο με τα χάλκινα*, στίχοι Λίνα Νικολακοπούλου, μουσική Laza Ristovski, ερμηνεία Μανώλης Μητσιάς, Polygram, 1996.

«[Ακούω την Αγάπη](#)» από τον δίσκο *Κεφάλι γεμάτο χρυσάφι*, στίχοι Γιάννης Αγγελάκας, μουσική Τρύπες, ερμηνεία Γιάννης Αγγελάκας, Virgin, 1996.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Καλό είναι να ξεκινήσουμε την εφαρμογή του σεναρίου, αφού έχουν προηγηθεί κάποια κατατοπιστικά μαθήματα στα οποία χρησιμοποιώντας ποιητικά κείμενα θα έχουμε διασαφηνίσει κάποιους όρους που θα χρησιμοποιήσουμε, π.χ. στάσεις ζωής,

ποιητικό υποκείμενο. Θα έχουμε συζητήσει επίσης τι κατά τη γνώμη των παιδιών κάνει ένα κείμενο ποιητικό καταγράφοντας στον πίνακα τις προτάσεις τους. Αφήνουμε την ολομέλεια να παρέμβει σε περίπτωση μεγάλου λάθους. Επιδιώκουμε στη συνέχεια να εντοπίσουν στα κείμενα που τους έχουμε δώσει –μπορούν να εργαστούν σε δυάδες, αν επιθυμούν– στοιχεία ποιητικότητας, να συζητήσουν για τις στάσεις ζωής των ποιητικών υποκειμένων και να διατυπώσουν τη γνώμη τους π.χ. με ποιες συμφωνούν με ποιες διαφωνούν και να δικαιολογήσουν τη θέση τους. Επίσης κάνουμε λόγο για τον ρυθμό ως στοιχείο ποιητικότητας. Μπορούμε να δώσουμε ένα ποίημα φωτοτυπημένο με ομοιοκαταληξία, ώστε να αντιληφθούν ότι ένας απλός τρόπος για να δώσουμε ρυθμό είναι η επανάληψη λέξεων, καταλήξεων (ομοιοκαταληξία) και στροφών. Κατά τη διάρκεια των πρώτων ωρών υπενθυμίζουμε στα παιδιά τον τρόπο χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Wiki και του Skype. Αν δεν έχουν εμπειρία, πρέπει να αφιερώσουμε μία ώρα διδασκαλίας, για να τους παρουσιάσουμε τον τρόπο λειτουργίας και χρήσης τους.

Α' φάση (2 ώρες)

1^η ώρα

Στην Α' φάση² εφαρμόζουμε μετωπική διδασκαλία. Δίνουμε στα παιδιά (χωρίς άλλη προετοιμασία, για να υπάρχει κάποιο στοιχείο έκπληξης) μεταφρασμένο³ το κείμενο [«Η μουσική εξημερώνει»](#) (Πολύβιος Ιστορία 4.20.4-21.1) της Ενότητας 6 από το σχολικό εγχειρίδιο *Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ' Γυμνασίου*. Ρωτάμε ποιος είναι ο ρόλος του τραγουδιού για τους Αρκάδες σύμφωνα με τον Πολύβιο και γιατί το θεωρούσαν απαραίτητο. Ζητάμε να μας πουν, αν έχουν υπόψη τους άλλα κείμενα που δείχνουν τον ρόλο του τραγουδιού στην εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαιότητα ή

² Έχουμε ζητήσει από την αρχή των μαθημάτων να έχει το κάθε παιδί έναν φάκελο μεγάλο ή ένα ντοσιέ με διαφάνειες όπου θα μπορούν να κρατούν έντυπο υλικό που πιθανόν να χρειαστεί κατά την εφαρμογή του σεναρίου.

³ Μπορεί ο εκπαιδευτικός εύκολα να αναζητήσει και να βρει το κείμενο μεταφρασμένο στο διαδίκτυο.

γενικότερα στις ζωές των ανθρώπων⁴. Αν δεν ανταποκριθούν, μπορούμε να τους θυμίσουμε εμείς σχετικά χωρία από τον Όμηρο (π.χ. α 385-396, μτφ. Δ. Ν. Μαρωνίτης) ή το κείμενο από την Ενότητα 2 του σχολικού εγχειριδίου *Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου* μοιράζοντας σε φωτοτυπίες τα κείμενα. Με τις ερωτήσεις επιδιώκουμε να γίνει συζήτηση για τον ρόλο του τραγουδιού στην αρχαιότητα.

Ρωτάμε αν σήμερα το τραγούδι εκτιμάται εξίσου στην εκπαίδευση των νέων. Αναμένουμε να αναφέρουν τις εμπειρίες που έχουν από τη διδασκαλία του μαθήματος της Μουσικής στα σχολεία και τα ωδεία. Δίνουμε ως εργασία για το σπίτι (όχι γραπτή) την ακόλουθη ερώτηση για προβληματισμό: Είναι, κατά τη γνώμη σας, σημαντικός ο ρόλος που παίζει στη ζωή των σύγχρονων ανθρώπων των δυτικού τύπου κοινωνιών το τραγούδι;

2^η ώρα

Ξεκινάμε ακούγοντας τις σκέψεις των παιδιών σχετικά με τον ρόλο του τραγουδιού στις ζωές των σύγχρονων ανθρώπων. Στη συνέχεια δίνουμε το τραγούδι «Φτερωτό μου τραγουδάκι» σε φωτοτυπία και το ακούμε στην τάξη. Συζητάμε πώς σύμφωνα με τους στίχους του τραγουδιού λειτουργεί το τραγούδι στην ψυχή.

Ζητάμε από τα παιδιά να πουν την προσωπική τους γνώμη για τον ρόλο του τραγουδιού στη ζωή τους.

Ρωτάμε στη συνέχεια ποιος είναι ο ρόλος της ποίησης στη ζωή τους. Αφήνουμε στα παιδιά λίγο χρόνο να σκεφτούν και τους ζητάμε να γράψουν σε ένα φύλλο χαρτί τη γνώμη τους και να τη δικαιολογήσουν. Να σημειώσουν επίσης το όνομά τους και την ημερομηνία.

Συγκεντρώνουμε τα φύλλα τους σε έναν μεγάλο φάκελο. Πριν τελειώσει η διδακτική ώρα ρωτάμε αν το τραγούδι είναι ποίηση. Δεν περιμένουμε όμως ακόμα

⁴ Πιθανόν να μιλήσουν για τον ρόλο της μουσικής στην εκπαίδευση των αρχαίων Αθηναίων ή για την Οδύσσεια και για τους αοιδούς.

απάντηση. Αφήνουμε την ερώτηση να αιωρείται και τους ανακοινώνουμε ότι σκεφτόμαστε να κάνουμε μια ομαδική δραστηριότητα στο πλαίσιο της ενότητας «Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα» με τραγούδια και ποιήματα. Ρωτάμε πώς τους φαίνεται η σκέψη μας. Σημειώνουμε στον πίνακα τα σχόλια. Μπορούμε να φωτογραφίσουμε τον πίνακα. Θα τα χρησιμοποιήσουμε στο τέλος της δραστηριότητας, όταν θα την αξιολογήσουμε μαζί με τους μαθητές μας.

Αξιολόγηση

Αξιολογούμε την σοβαρότητα και την ειλικρίνεια των απαντήσεων στα φύλλα των μαθητών.

Β' φάση (8 ή 9 ώρες)

1^η ώρα

Ξεκινάμε τη Β' φάση στην αίθουσα διδασκαλίας σχηματίζοντας ομάδες⁵, με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Αν δεν γνωρίζουμε τους μαθητές μας καλό είναι να έχουμε μια εικόνα των επιδόσεών τους στην αρχή της χρονιάς, πριν τη δημιουργία ομάδων. Από τη βαθμολογία του προηγούμενου έτους και από ένα κείμενο που θα μπορούσαν να γράψουν και να παρουσιάζουν π.χ. τον εαυτό τους.

Εξυπηρετεί να σχηματίσουμε ομάδες ανομοιογενείς με μαθητές όλων των επιδόσεων κατά το δυνατόν ώστε να μπορούν όλες οι ομάδες να ανταποκριθούν στα ζητούμενα των Φύλλων εργασίας.

Αν δεν είναι ελεύθερο το εργαστήριο της Πληροφορικής, χρησιμοποιούμε laptop στην τάξη, ένα ανά ομάδα. Προτείνουμε τα παιδιά στην ομάδα να καθίσουν γύρω από το θρανίο (δύο-δύο-ένα), γιατί έτσι επικοινωνούν καλύτερα και βλέπουν όλοι την οθόνη του υπολογιστή. Πριν αρχίσουμε τη δραστηριότητα στην τάξη καλό είναι να ελέγξουμε, αν είναι ικανοποιητική η ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο.

⁵ Εξυπηρετεί να σχηματίσει ο εκπαιδευτικός τις ομάδες, για να συμμετέχουν μαθητές διαφόρων επιδόσεων στην κάθε ομάδα.

Ξεκινάμε δίνοντας τα Φύλλα εργασίας στις ομάδες με τα προτεινόμενα από τον εκπαιδευτικό κείμενα και τις δραστηριότητες. Προτρέπουμε τα παιδιά να τα διαβάσουν, να εντοπίσουν το θέμα των κειμένων, να το καταγράψουν και να φέρουν στην ομάδα και άλλα ποιητικά κείμενα με το ίδιο θέμα στο επόμενο μάθημα. Εύκολα μπορούν να αναζητήσουν και να βρουν κείμενα (ποιήματα, τραγούδια) στο διαδίκτυο.

Παροτρύνουμε τα παιδιά να ακούσουν στο σπίτι τα προτεινόμενα από εμάς τραγούδια (καθώς στα σχολεία δεν υπάρχουν συνήθως τόσα πολλά ακουστικά που να αντιστοιχούν στους μαθητές ενός τμήματος). Το πιθανότερο είναι να ακούσουν τα τραγούδια στο YouTube. Καλύτερο θα ήταν βέβαια να ακούσουν τα τραγούδια χωρίς τα συνοδευτικά βίντεο του YouTube, για να μην επηρεαστεί η φαντασία τους. Πράττουμε όμως ανάλογα με τα μέσα που διαθέτει το σχολείο.

Στη συνέχεια, δίνουμε σε φωτοτυπία τα ποιήματα ([Το Ψωμί του Σαχτούρη](#) | [Γώρα](#) του Χριστόπουλου, | [Όσο μπορείς](#) του Καβάφη | [Τα δώρα του Σαχτούρη](#) / [Τα πουλιά δέλεαρ του Θεού](#) του Καρούζου, | [Τριαντάφυλλα στο παράθυρο](#) του Εμπειρικού) σε όλες τις ομάδες, για να επιλέξουν αυτό που θεωρούν ότι είναι ομόθεμο με τα άλλα κείμενα της ομάδας τους, ώστε να το επεξεργαστούν μαζί με τα υπόλοιπα. Ο χρόνος στο σχολείο δεν επαρκεί και επειδή πολλά παιδιά της ίδιας ομάδας δε μένουν κοντά εξυπηρετεί να προωθήσουμε την επικοινωνία μέσω Skype.

Αφήνουμε στα παιδιά την πρωτοβουλία να αναλάβουν ρόλους εντός της ομάδας. Αναφέρουμε, βέβαια, ότι είναι εξυπηρετικό κάποιο μέλος να κρατάει ημερολόγιο των ενεργειών της ομάδας. Σε όλη τη διάρκεια της Β΄ φάσης είμαστε κοντά τους για οποιαδήποτε συμβουλή χρειαστούν. Επίσης δίνουμε από την αρχή την ηλεκτρονική μας διεύθυνση, ώστε να μας στείλουν με e-mail τις απορίες τους, αν επιθυμούν. Τα Φύλλα εργασίας και τα κείμενα βρίσκονται και σε φάκελο στον υπολογιστή που έχουν μπροστά τους τα παιδιά (είτε βρίσκονται στο εργαστήριο είτε στην τάξη), για να παρακολουθεί η μία ομάδα την άλλη και να επικοινωνούν μεταξύ τους. Οι ομάδες σε συνεννόηση μεταξύ τους μπορούν να ανταλλάξουν τα Φύλλα εργασίας.

Ζητάμε από τα παιδιά να μουν στο Wiki της τάξης από το σπίτι τους, να παρουσιάσει η κάθε ομάδα τις στάσεις ζωής των ποιητικών υποκειμένων της και έπειτα να τις σχολιάσουν είτε ως ομάδα (με έναν εκπρόσωπό της) είτε ο κάθε μαθητής προσωπικά. Αφήνουμε όμως ελεύθερα τα παιδιά να σχολιάσουν ό,τι νομίζουν. Το Wiki επίσης προσφέρεται, για να ανταλλάξουν γνώμες σχετικά με τα ποιήματα που θα εντάξει κάθε ομάδα στη θεματική της. Παρακολουθούμε το Wiki αλλά παρεμβαίνουμε με ερωτήσεις μόνο αν διαπιστώσουμε ότι οι μαθητές δυσκολεύονται.

2^η ώρα

Προτείνουμε σε κάθε ομάδα να επιλέξει⁶ κάποιο ή κάποια από τα κείμενα που θα φέρουν τα μέλη της, για να συμπεριληφθούν στα εξεταζόμενα και να δικαιολογήσουν με ένα σύντομο κείμενο τις επιλογές τους. Αναμένουμε τη 2^η ώρα να ασχοληθούν με την 1^η και 2^η ερώτηση των [Φύλλων εργασίας](#), αν δεν καθυστερήσουν με την επιλογή του κειμένου. Η ερώτηση 1 έχει ως θέμα κυρίως να εντοπίσουν τα παιδιά τη στάση ζωής των ποιητικών υποκειμένων και σε ποιον απευθύνονται τα ποιητικά υποκείμενα. Θεωρούμε ότι έχει γίνει προεργασία στο Wiki και αναμένουμε να μην καθυστερήσουν με την απάντηση της 1ης ερώτησης. Σε ορισμένα Φύλλα εργασίας επιδιώκεται να εντοπίσουν και άλλες φωνές στα κείμενα και να συνθέσουν ένα δικό τους κείμενο με το οποίο είτε να συνομιλούν με τα ποιητικά υποκείμενα είτε να εντοπίζουν συγγένειες με κείμενα άλλων ομάδων.

Στην ερώτηση 2 μία ομάδα ασχολείται με τα συναισθήματα των ποιητικών υποκειμένων, άλλη με το ύφος των κειμένων, άλλη με τους τίτλους των κειμένων και δύο ομάδες με δικά τους κείμενα επιχειρούν να θέσουν σε διάλογο ένα ποιητικό υποκείμενο της ομάδας τους με κάποιο άλλο από τα κείμενα των άλλων ομάδων. Από τις δύο πρώτες ερωτήσεις αναμένουμε να αλληλεπιδράσουν τόσο με τα κείμενα των

⁶ Μπορεί να έχει γίνει ήδη η επιλογή μέσω Skype, αν τα παιδιά χρησιμοποιήσουν αυτό το μέσο επικοινωνίας.

άλλων ομάδων όσο και με τους συμμαθητές των άλλων ομάδων. Καλό είναι στο σημείο αυτό να επικοινωνήσουν τα παιδιά πάλι μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας σε εξωσχολικό χρόνο και να γράψουν τις σκέψεις τους (είτε ως ομάδα με έναν εκπρόσωπό της είτε ο κάθε μαθητής προσωπικά) σχετικά με τη συνομιλία των κειμένων και των ποιητικών υποκειμένων τους και να ανταλλάξουν απόψεις.

3^η ώρα

Απαντάμε σε τυχόν απορίες των παιδιών από τις δραστηριότητες 1 και 2. Αναμένουμε όμως να ασχοληθούν με την ερώτηση 3 των Φύλλων εργασίας. Στην ερώτηση 3 εστιάζουμε κυρίως στη χρήση των λέξεων στα κείμενα και στον συνδυασμό τους ως εργαλείων δημιουργίας ποιητικού λόγου.

4^η ώρα (ίσως και 5^η ώρα)

Στην ερώτηση 4 επιδιώκουμε τα παιδιά να δημιουργήσουν δικά τους πολυτροπικά κείμενα και να αναπτύξουν τα ταλέντα τους. Δίνουμε ασκήσεις που στοχεύουν στην απαγγελία, στη δημιουργία βίντεο, αφίσας, στη σύνθεση ποιητικού ή ηλεκτρονικού κειμένου. Ίσως χρειαστεί και εξωσχολικός χρόνος για την ολοκλήρωση αυτών των ερωτήσεων. Τους προτρέπουμε να χρησιμοποιήσουν το Skype για την επικοινωνία.

6^η-9^η ώρα

Τις αφιερώνουμε στην παρουσίαση⁷ των εργασιών, καθώς αναμένουμε πολλές γνώσεις για τη λογοτεχνία να φτάσουν στα παιδιά μέσα από τις παρουσιάσεις και τη συζήτηση που θα ακολουθήσει την αξιολόγηση. Καλό είναι ο εκπαιδευτικός να ενθαρρύνει τα παιδιά κατά την παρουσίαση.

⁷ Πριν την παρουσίαση κάθε εργασίας πρέπει να ελέγχουμε, αν ο τεχνολογικός εξοπλισμός π.χ. προβολέας, μπαλαντέζα, cd player που θα χρησιμοποιήσει η κάθε ομάδα επαρκεί και λειτουργεί καλά ή αν τα λογισμικά που έχουν χρησιμοποιήσει τα παιδιά είναι εγκατεστημένα στον υπολογιστή με τον οποίο θα γίνει η παρουσίαση.

Ετεροαξιολόγηση

Οι μαθητές των άλλων ομάδων κατά την παρουσίαση μιας εργασίας σημειώνουν τα θετικά και τα αρνητικά σημεία της σε [Φύλλο αξιολόγησης](#) που τους έχουμε μοιράσει πριν την παρουσίαση. Αξιολογούν επίσης την παρουσίαση της εργασίας και τη συμβολή των μελών της ομάδας σε αυτήν. Μετά την παρουσίαση μπορούν να διατυπώσουν απορίες και να τη σχολιάσουν ενώ οι μαθητές που παρουσιάζουν την εργασία απαντούν στις απορίες και στα σχόλια. Αν κρίνουμε ότι κάποια στοιχεία (που π.χ. αφορούν στις γνώσεις για τη λογοτεχνία) δεν έχουν γίνει κατανοητά ή υπάρχουν ασάφειες μπορούμε να παρέμβουμε με σχόλια ή να ζητήσουμε διευκρινίσεις από την ομάδα που παρουσιάζει τη δουλειά της. Στο τέλος οι μαθητές αξιολογούν την εργασία των συμμαθητών τους και δικαιολογούν την αξιολόγησή τους. Καταθέτουν το Φύλλο αξιολόγησης στον εκπαιδευτικό. Αξιολογούμε με τη σειρά μας την ορθότητα των σχολίων. Στο τέλος της παρουσίασης σχολιάζουμε την εργασία κρίνοντας την ανταπόκριση στα ζητούμενα των δραστηριοτήτων, την ορθότητα των απαντήσεων, τη δημιουργική προσέγγιση, την παρουσίαση της εργασίας, τη συμμετοχή των μελών κατά την παρουσίαση, τη συνεργασία. Αξιολογούμε και την προσπάθεια που καταβάλλει η κάθε ομάδα με θετικά σχόλια.

Αυτοαξιολόγηση

Οι μαθητές διατυπώνουν τη γνώμη τους για την εργασία τους, για την παρουσίαση της και για τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν κατά την εκπόνηση της. Χρήσιμο μπορεί να φανεί σε αυτήν τη φάση το ημερολόγιο με τις ενέργειες της ομάδας. Καταθέτουν το [Φύλλο αυτοαξιολόγησης](#) στον εκπαιδευτικό. Αξιολογούμε και εδώ την ορθότητα των σχολίων.

Ο εκπαιδευτικός σε όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας παρακολουθεί και καταγράφει τη συμμετοχή κάθε παιδιού στην ομάδα, στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, στα ζητούμενα του Φύλλου εργασίας, στην παρουσίαση της εργασίας και τον βαθμό

καλής συνεργασίας με τους υπόλοιπους, για να αξιολογήσει και τις ατομικές επιδόσεις.

Γ' φάση (2 ώρες ή 3 ώρες)

Μετά την παρουσίαση των εργασιών της Β' φάσης ως πιο ώριμοι όλοι, εκπαιδευτικός και παιδιά, μπορούμε να δούμε τι μας άρεσε από τα κείμενα και να κρίνουμε τη συνολική δραστηριότητα.

Σε αυτήν τη φάση δίνουμε δύο εργασίες, μία ομαδική, κοινή για όλες τις ομάδες, και μία ατομική. Στην κοινή ομαδική δραστηριότητα επιδιώκουμε να επιλέξουν τα παιδιά από τα κείμενα όλων των ομάδων τα δύο κείμενα –ένα τραγούδι και ένα ποίημα– που τα συγκίνησαν περισσότερο και να προτείνουν μια μεταγραφή τους σε ηλεκτρονική μορφή. Αναμένουμε να μορφοποιήσουν τα κείμενα με τέτοιο τρόπο ώστε να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των συνομηλίκων τους. Στην ατομική ζητάμε από τα παιδιά να αξιολογήσουν την ίδια τη δραστηριότητα.

Αξιολόγηση

Η παρουσίαση της εργασίας κάθε ομάδας στην τάξη αξιολογείται από τις άλλες ομάδες με Φύλλο αξιολόγησης ανάλογο με αυτό της Β' φάσης και ακολουθούμε ανάλογη διαδικασία.

Δεν προλαβαίνουμε στον προβλεπόμενο χρόνο να διαβάσουμε όλες τις απαντήσεις των παιδιών στην ατομική ερώτηση μέσα στην τάξη. Οπότε, παροτρύνουμε τα παιδιά να αναρτήσουν την ατομική τους απάντηση στο Wiki. Διαβάζουμε κάποιες απαντήσεις (που επιλέγουμε στην τύχη) ή χρησιμοποιούμε και άλλη ώρα, για να μην μείνει κανείς παραπονεμένος. Στο τέλος ανοίγουμε στην τάξη τον φάκελο και συγκρίνουμε τις αρχικές απαντήσεις των παιδιών σχετικά με την ποίηση με τις τελευταίες, ώστε να έχουμε κάποιο μέτρο της αποτελεσματικότητας του σεναρίου μας. Χρησιμοποιούμε και την αρχική φωτογραφία του πίνακα με τα σχόλια για την ιδέα του σεναρίου.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1-Ομάδα 1

Προτεινόμενα τραγούδια

1. «Μπαγάσας»

Στίχοι: Νικόλας Άσιμος

Μουσική: Νικόλας Άσιμος

Ερμηνεία: Νικόλας Άσιμος

2. «Αχ, ουρανέ» («Η μπαλάντα του Ούρι»)

Στίχοι: Νίκος Γκάτσος

Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις

Ερμηνεία: Δήμητρα Γαλάνη

1. α. Ποια είναι η στάση του ποιητικού υποκειμένου σε κάθε κείμενο απέναντι στον ουρανό (ή τον Θεό) και τη ζωή; Πώς δικαιολογούν τα υποκείμενα τη στάση τους; (Αν σας εξυπηρετεί, μπορείτε να χρωματίσετε τους στίχους στους οποίους εντοπίζετε τους λόγους της συμπεριφοράς τους.)

β. Δηλώνεται στα κείμενα η στάση του ουρανού (ή του Θεού) απέναντι σε κάθε ποιητικό υποκείμενο; Αν ναι, εντοπίστε τους στίχους, αν όχι, φανταστείτε την. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

2. Το ποιητικό υποκείμενο ποιου κειμένου (όλων των ομάδων) θα μπορούσε να προτείνει κάποια λύση στο ποιητικό υποκείμενο του τραγουδιού «Ο Μπαγάσας»; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Συμβουλή 1^η

Τελειώσατε με τις απαντήσεις των ερωτήσεων 1 και 2. Καλό είναι να επικοινωνήσετε στο Wiki με τις άλλες ομάδες, για να συζητήσετε, αν μπορούν τα κείμενά σας και τα υποκείμενά τους να συνομιλήσουν μεταξύ τους.

3. Επιχειρήστε να πάρετε υλικό από το εργαστήριο των δημιουργών, δηλαδή να κάνετε μια συλλογή λέξεων, φράσεων ή όποιου άλλου στοιχείου από τα κείμενα σας συγκίνηση. Χρησιμοποιώντας υλικό από τη συλλογή σας και δικό σας γράψτε ένα νέο κείμενο (όποιου είδους επιθυμείτε) που να εκφράζει τη στάση σας απέναντι στον

ουρανό. Στην παρουσίαση της εργασίας μην ξεχάσετε να δείξετε στην τάξη τη συλλογή σας. Δοκιμάστε να χρησιμοποιήσετε επεξεργαστή κειμένου ή λογισμικό παρουσίασης, για να φανούν καλύτερα τα στοιχεία που επιλέξατε. (Αν όλα τα μέλη της ομάδας σας δεν έχουν την ίδια στάση προς τον ουρανό, μπορείτε να γράψετε περισσότερα από ένα κείμενα.)

4. Εύκολα μπορείτε να βρείτε στο διαδίκτυο, σε εγκυκλοπαίδειες ή σε μουσικά ιστολόγια βιογραφικά στοιχεία για τους δημιουργούς των τραγουδιών ή των ποιητών. Φανταστείτε κάποιο περιστατικό της ζωής του δημιουργού όποιου ποιητικού κειμένου σας συγκίνησε περισσότερο που θα μπορούσε να αποτελεί πηγή έμπνευσης του κειμένου. Δημιουργήστε ένα πολυτροπικό κείμενο, για να παρουσιάσετε την ιστορία σας στην τάξη.

Συμβουλή 2η

Στην παρουσίαση της εργασίας ωραίο είναι να δείχνετε στην τάξη τα συμπεράσματά σας προβάλλοντας τα κείμενα στην οθόνη.

Φύλλο εργασίας 1-Ομάδα 2

Προτεινόμενα τραγούδια

3. «Τα πάγια»

Στίχοι: Σωκράτης Μάλαμας

Μουσική: Σωκράτης Μάλαμας

Ερμηνεία: Σωκράτης Μάλαμας

4. «Ο Λαθρόβιος»

Στίχοι: Βαγγέλης Γερμανός

Μουσική: Βαγγέλης Γερμανός

Ερμηνεία: Βαγγέλης Γερμανός

1. α. Ποια είναι η στάση του ποιητικού υποκειμένου σε κάθε κείμενο απέναντι στη ζωή;

β. Στα κείμενα της ομάδας σας ακούγεται μόνο το ποιητικό υποκείμενο ή και άλλες φωνές; (Αν σας εξυπηρετεί, μπορείτε να χρωματίσετε τους στίχους στους οποίους εντοπίζετε άλλες φωνές.)

Επιχειρήστε να γράψετε εσείς ένα κείμενο ποιητικό στο οποίο να αναπτύσσεται διάλογος ανάμεσα στο ποιητικό σας υποκείμενο και στο ποιητικό υποκείμενο όποιου κειμένου επιθυμείτε σχετικά με τη στάση του απέναντι στον κόσμο.

2. Ποια νομίζετε ότι είναι τα συναισθήματα των ποιητικών υποκειμένων και πού οφείλονται; Ποια στοιχεία των κειμένων σας βοηθούν να τα αντιληφθείτε;

Συμβουλή 1^η

Τελειώσατε με τις απαντήσεις των ερωτήσεων 1 και 2. Καλό είναι να επικοινωνήσετε στο Wiki με τις άλλες ομάδες, για να συζητήσετε, αν μπορούν τα κείμενά σας και τα υποκείμενά τους να συνομιλήσουν μεταξύ τους.

3. Χρησιμοποιώντας τα στοιχεία που σας δίνουν τα κείμενα και τη φαντασία σας περιγράψτε τον χώρο όπου βρίσκονται τα ποιητικά υποκείμενα. Επιλέξτε ένα κείμενο της ομάδας σας ή άλλης ομάδας και προσπαθήστε να αλλάξετε το σκηνικό στο οποίο βρίσκεται το ποιητικό υποκείμενο.

Επηρέασε η αλλαγή τις σκέψεις ή τα συναισθήματα του ποιητικού υποκειμένου σας;
Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

4. Το School tube επισκέπτεται το σχολείο σας. Δοκιμάστε να τραγουδήσετε ή να απαγγείλετε κάποια από τα κείμενα σας και καταγράψτε με πρόγραμμα επεξεργασίας βίντεο (π.χ. Movie Maker) ή με λογισμικό παρουσίασης σκηνές από τη δραστηριότητά σας, για να την προβάλετε.

Συμβουλή 2^η

Στην παρουσίαση της εργασίας ωραίο είναι να δείχνετε στην τάξη τα συμπεράσματά σας προβάλλοντας τα κείμενα στην οθόνη.

Φύλλο εργασίας 1-Ομάδα 3

Προτεινόμενα τραγούδια

5. «Μη φοβάσαι»

Στίχοι: Μανώλης Ρασούλης

Μουσική: Νίκος Ξυδάκης

Ερμηνεία: Νίκος Ξυδάκης

6. «Μη χτυπάς σ' ένα σπίτι κλειστό»

Στίχοι: Μάνος Ελευθερίου

Μουσική: Λουκιανός Κηλαηδόνης

1. Ποια είναι η στάση του ποιητικού υποκειμένου σε κάθε κείμενο απέναντι στη ζωή; Ποιοι γραμματικοί τύποι των κειμένων σας δείχνουν σε ποιον ή σε ποιους απευθύνονται;

2. Στα κείμενα (που προτείνονται από τον εκπαιδευτικό) τα ποιητικά υποκείμενα έχουν διαφορετικές στάσεις ζωής· ωστόσο τα κείμενα έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό, εκφράζονται με παραινετικό ύφος. Με ποιες φραστικές επιλογές πετυχαίνουν οι δημιουργοί των κειμένων αυτό το ύφος; (Αν σας εξυπηρετεί, μπορείτε να χρωματίσετε τα σημεία στα οποία εντοπίζετε χαρακτηριστικά του ύφους.)

Συμβουλή 1^η

Τελειώσατε με τις απαντήσεις των ερωτήσεων 1 και 2. Καλό είναι να επικοινωνήσετε στο Wiki με τις άλλες ομάδες, για να συζητήσετε, αν μπορούν τα κείμενά σας και τα υποκείμενά τους να συνομιλήσουν μεταξύ τους.

3. Πώς θα αποτυπώνατε το παραινετικό ύφος στα πρόσωπα των υποκειμένων σας; Μπορείτε να περιγράψετε ή να ζωγραφίσετε τις επιλογές σας, αρκεί να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

4. Μπορείτε χρησιμοποιώντας το περιβάλλον Wordle (<http://www.wordle.net/create>) (σύννεφο λέξεων) να εντοπίσετε εύκολα ποιες λέξεις χρησιμοποιούνται περισσότερες φορές στα κείμενά σας. Με βάση τις λέξεις που θα προκύψουν και δικές σας δοκιμάστε να γράψετε ένα καινούργιο κείμενο σε ύφος παρόμοιο με αυτό των ποιητικών σας κειμένων που να απευθύνεται στο ποιητικό υποκείμενο του ποιήματος [«Τώρα»](#). Διαβάστε το κείμενο υιοθετώντας το ανάλογο ύφος.

Συμβουλή 2^η

Στην παρουσίαση της εργασίας μην ξεχάσετε να δείξετε στην τάξη τα ευρήματά σας από τη χρήση του Wordle. Επίσης ωραίο είναι να δείχνετε στην τάξη τα συμπεράσματά σας προβάλλοντας τα κείμενα στην οθόνη.

Φύλλο εργασίας 1-Ομάδα 4

Προτεινόμενα τραγούδια

7. «Ο Προσκυνητής»

Στίχοι: Αλκίνοος Ιωαννίδης

Μουσική: Αλκίνοος Ιωαννίδης

Ερμηνεία: Αλκίνοος Ιωαννίδης

8. «Η Αύρα»

Στίχοι: Δημήτρης Παναγόπουλος

Μουσική: Δημήτρης Παναγόπουλος

Ερμηνεία: Δημήτρης Παναγόπουλος

1.α Ποια είναι η στάση του ποιητικού υποκειμένου σε κάθε κείμενο απέναντι στη ζωή; Σε ποιον ή σε ποιους απευθύνονται τα ποιητικά υποκείμενα; Θα μπορούσαν να απευθύνονται και σε σας; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

β Με ποια κείμενα των άλλων ομάδων θα μπορούσαν να συνομιλήσουν πιο εύκολα τα κείμενα της ομάδας σας; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

2 α. Γιατί άραγε οι δημιουργοί επέλεξαν τους συγκεκριμένους τίτλους για τα κείμενά τους; Γράψτε δύο λόγους που να δικαιολογούν κατά τη γνώμη σας τις επιλογές των δημιουργών.

β. Δοκιμάστε να γράψετε δικά σας κείμενα, ποιητικά (τραγούδια/ποιήματα) ή πεζά, στα οποία θα μπορούσαν να ταιριάξουν οι τίτλοι των παραπάνω προτεινόμενων κειμένων-τραγουδιών.

Συμβουλή 1^η

Τελειώσατε με τις απαντήσεις των ερωτήσεων 1 και 2. Καλό είναι να επικοινωνήσετε στο Wiki με τις άλλες ομάδες, για να συζητήσετε, αν μπορούν τα κείμενά σας και τα υποκείμενά τους να συνομιλήσουν μεταξύ τους.

3. Οι ποιητές ζωγραφίζουν συχνά με μεταφορές, για να μας μεταδώσουν το αίσθημα τους. Ποιες μεταφορές εντοπίσατε στα κείμενα της ομάδας σας; (Αν σας εξυπηρετεί, μπορείτε να χρωματίσετε τις μεταφορές που εντοπίζετε.) Επιχειρήστε

χρησιμοποιώντας μεταφορές δικές σας ή και των κειμένων σας να μεταφέρετε στην τάξη τη δική σας στάση απέναντι στη ζωή.

4. Ένας απλός τρόπος για να δώσουμε ρυθμό, όπως είδαμε και στα πρώτα μαθήματα είναι η επανάληψη λέξεων, καταλήξεων (ομοιοκαταληξία) και στροφών. Δείξτε στην τάξη με ποιους τρόπους επιτυγχάνεται ο ρυθμός σε ένα από τα κείμενα της ομάδας σας. Αν σας εξυπηρετεί, μπορείτε να χρωματίσετε τα σημεία που εντοπίζετε επαναλήψεις. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε έναν εννοιολογικό χάρτη (π.χ. Smart Tools) ή ένα λογισμικό παρουσίασης, για να δείξετε καλύτερα τα συμπεράσματά σας στην τάξη. Επιχειρήστε χρησιμοποιώντας τα συμπεράσματά σας να δημιουργήσετε ένα κείμενο με ρυθμό. Είναι το κείμενό σας ποιητικό; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Συμβουλή 2^η

Στην παρουσίαση της εργασίας ωραίο είναι να δείχνετε στην τάξη τα συμπεράσματά προβάλλοντας τα κείμενα στην οθόνη.

Φύλλο εργασίας 1-Ομάδα 5

Προτεινόμενα τραγούδια

9. «Με το φορητό τον ουρανό μου»

Στίχοι: Λίνα Νικολακοπούλου

Μουσική: Kiki Lesendric

Ερμηνεία: Μανώλης Μητσιάς

10. «Ακούω την Αγάπη»

Στίχοι : Γιάννης Αγγελάκας

Μουσική : Τρύπες

Ερμηνεία: Γιάννης Αγγελάκας

1. α. Για τι είδους αγάπη (π.χ. αδελφική, φιλική, ερωτική) νομίζετε ότι μιλούν τα ποιητικά υποκείμενα; Ποια στοιχεία των κειμένων σας δείχνουν το είδος της αγάπης για το οποίο μιλά το καθένα;

β. Με ποιο ποιητικό υποκείμενο θα θέλατε να συζητήσετε για την αγάπη; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

2. Με ποιο ή με ποια από τα ποιητικά υποκείμενα των κειμένων όλων των ομάδων νομίζετε ότι θα μπορούσε να διαλεχθεί το ποιητικό υποκείμενο του ποιήματος «Τα πουλιά δέλεαρ του Θεού»; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Συμβουλή 1^η

Τελειώσατε με τις απαντήσεις των ερωτήσεων 1 και 2. Καλό είναι να επικοινωνήσετε στο Wiki με τις άλλες ομάδες, για να συζητήσετε, αν μπορούν τα κείμενά σας και τα υποκείμενά τους να συνομιλήσουν μεταξύ τους.

3. Για μια εκδήλωση του Δήμου ... αφιερωμένη στους ανέμους και την ποίηση, στην οποία συμμετέχει το σχολείο, αποφασίζετε να διαβάσετε ένα ποιητικό κείμενο (ένα από αυτά της ομάδας σας) αφήνοντας τον αέρα να περάσει μέσα από τις λέξεις. Μπορείτε να παραγάγετε μουσική ή όποιους άλλους ήχους νομίζετε δημιουργώντας ένα «ηχοτοπίο».

4. Επιχειρήστε να αποδώσετε τους ήχους που δημιουργήσατε με χρώματα ή με κολάζ ή με φωτογραφίες. Χρησιμοποιήστε το υλικό σας για να φιλοτεχνήσετε την αφίσα με

την οποία θα διαφημίσετε την εκδήλωση στην ιστοσελίδα του σχολείου και του Δήμου.

Συμβουλή 2^η

Στην παρουσίαση της εργασίας ωραίο είναι να δείχνετε στην τάξη τα συμπεράσματά σας προβάλλοντας τα κείμενα στην οθόνη.

Φύλλο ετεροξιολόγησης Β΄ φάσης⁸

Θετικά	Αρνητικά
Χαρακτηρισμός της εργασίας: (π.χ. καλή)	

⁸ Τα Φύλλα αξιολόγησης είναι ενδεικτικά. Μπορούμε να ρυθμίσουμε το μέγεθος των κελιών ανάλογα με τις επιδιώξεις μας.

		
<p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	<p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p>	<p>ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
<p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>		

Φύλλο αυτοξιολόγησης Β΄ φάσης

Θετικά	Αρνητικά
Δυσκολίες	
Χαρακτηρισμός της συνεργασίας: (π.χ. καλή)	

Φύλλο εργασίας 2-Γ' φάση (κοινό για όλες τις ομάδες)

Η δραστηριότητα αυτή φτάνει στο τέλος της. Επεξεργαστήκατε τραγούδια και ποιήματα και έχετε αποκτήσει μια εμπειρία που μπορεί να φανεί χρήσιμη για μικρότερους μαθητές.

Αν οι συντάκτες των σχολικών βιβλίων σας ζητούσαν να προτείνετε ένα τραγούδι και ένα ποίημα από τα κείμενα όλων των ομάδων για το σχολικό ανθολόγιο, ποια θα επιλέγατε; Να δικαιολογήσετε τη γνώμη σας.

Δοκιμάστε να κάνετε μια ηλεκτρονική μεταγραφή των ποιητικών κειμένων που προτείνετε για το ηλεκτρονικό βιβλίο του σχολείου χρησιμοποιώντας παραπομπές ή υπερσυνδέσεις. Μπορείτε να αντιστοιχίσετε λέξεις με εικόνες, με τραγούδια ή άλλα ποιήματα, με τα βιογραφικά του δημιουργού, με λεξικό ή με ό, τι άλλο νομίζετε ότι θα έκανε το κείμενό σας ενδιαφέρον.

Φύλλο εργασίας ατομικό

Να αξιολογήσετε σε ένα κείμενο περίπου 150-200 λέξεων τη δραστηριότητα (π.χ. μπορείτε να γράψετε ποια ήταν τα δυνατά και ποια τα αδύνατα σημεία της). Επηρέασε η δραστηριότητα τη γνώμη σας για την ποίηση; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Αν το επίπεδο των μαθητών μας το επιτρέπει θα μπορούσαν να δοθούν και οι ακόλουθες δραστηριότητες για τη Β΄ φάση:

Στην αρχή:

Έχετε στη διάθεσή σας τραγούδια και ποιήματα. Αντιστοιχίστε τα ποιήματα με τα τραγούδια. Δικαιολογήστε τις κινήσεις σας. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε έναν εννοιολογικό χάρτη (π.χ. Smart tools) ή ένα λογισμικό παρουσίασης, για να δείξετε καλύτερα τα συμπεράσματά σας.

Στο τέλος:

Ανεβάστε τις εργασίες σας στο Wiki. Η κάθε ομάδα σχολιάζει τις εργασίες των άλλων ομάδων και προτείνει αλλαγές ή βελτιώσεις. Διατηρούνται και οι δύο εκδοχές.

Η εναλλακτικά:

Ανεβάστε τις εργασίες σας στο Wiki. Η κάθε ομάδα επιλέγει την εργασία μιας άλλης ομάδας και την τροποποιεί σύμφωνα με τις επιθυμίες της. Διατηρούνται και οι δύο εκδοχές. Κατά την παρουσίαση των εργασιών στην τάξη μετά την αξιολόγηση κάθε εργασίας θα προβάλλονται και οι άλλες εκδοχές, αν υπάρχουν.

Επίσης το τελικό προϊόν θα μπορούσε να αναρτηθεί στο ιστολόγιο (ή στον ιστότοπο) του σχολείου προς παρουσίαση ή και αξιολόγηση από τη σχολική κοινότητα (συμμαθητές άλλων τμημάτων, εκπαιδευτικοί, γονείς).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Χρειαζόμαστε στην αίθουσα διδασκαλίας τόσους φορητούς υπολογιστές όσες και οι ομάδες μας, αν το εργαστήριο της Πληροφορικής δεν είναι ελεύθερο. Χωρίς ικανό αριθμό υπολογιστών δεν μπορεί να εφαρμοστεί το σενάριο.

Επίσης, αν τα παιδιά δεν έχουν σχετική εξοικείωση με τη χρήση ηλεκτρονικής πλατφόρμας Wiki, ενδέχεται να δυσκολευτούν στην ανάρτηση σχολίων ή εργασιών.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Παντζαρέλας, Π. 2012. Τα βασικά εργαλεία των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας και οι χρήσεις τους: περιβάλλοντα παραγωγής λόγου, λογισμικό παρουσίασης και διαδίκτυο. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.2_pantzarelas_0.pdf

Φρυδάκη, Ευ. 2003. *Η θεωρία της λογοτεχνίας στην πράξη της διδασκαλίας*. Αθήνα: Κριτική.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κείμενα

«Φτερωτό μου τραγουδάκι», Στην εποχή του ονείρου(1998)

Στίχοι: Κώστας Φασουλάς

Μουσική: Γιώργος Νταλάρας

Ερμηνεία: Ελένη Τσαλιγοπούλου

Κεράσματα τα λόγια που μου λες
που φτάνουν στην καρδιά σαν προσευχές
στο κάλεσμά σου σέρνω το χορό
σαν караβάκι πρίμα στον καιρό
τραγούδι μου κοντά σου θα βρεθώ
στο πέταγμά σου για να λυτρωθώ

Φτερωτό μου τραγουδάκι ποιος σε κυβερνά
ποια νεράιδα σ' έχει μάθει να γλεντάς τον πόνο
κι όταν το παράπονό μου στην ψυχή ξυπνά
να 'ξερεις στο άκουσμά σου τι καημούς γλιτώνω

Σεργιάνισέ με απόψε να χαρείς
στο πείσμα μιας αγιάτρευτης πληγής
που μ' άφησε μια αγάπη μου παλιά
σαν να 'τανε χορού παραγγελιά
τραγούδι μου κοντά σου θα βρεθώ
στο πέταγμά σου για να λυτρωθώ

Φτερωτό μου τραγουδάκι ποιος σε κυβερνά
ποια νεράιδα σ' έχει μάθει να γλεντάς τον πόνο
κι όταν το παράπονό μου στην ψυχή ξυπνά
να 'ξερεις στο άκουσμά σου τι καημούς γλιτώνω

«Μπαγάσας», Το Φανάρι του Διογένη (1989)

Στίχοι: Νικόλας Άσιμος

Μουσική: Νικόλας Άσιμος

Ερμηνεία: Νικόλας Άσιμος

Αφήνω πίσω τις αγορές και τα παζάρια.
Θέλω να τρέξω στις καλαμιές και τα λιβάδια,
να ξαναγίνω καβαλάρης
και ξαναέλα να με πάρεις ουρανό,
για δεν υπήρξα κατεργάρης
και τη χρειάζομαι τη χάρη σου μωρέ.

Ρε μπαγάσα! Περνάς καλά εκεί πάνω;
Μιαν ανάσα γυρεύω για να γιάνω.
Δεν το πιστεύω να με χλευάζεις
σαν σε χαζεύω δεν χαμπαριάζεις.
Πρότεινέ μου κάποια λύση
δεν θα σου παρακοστήσει.

Και θα σου φτιάχνω τραγουδάκια
με τα πιο όμορφα στιχάκια στο ρεφρέν.
Για το χαμένο μου αγώνα
που τ' αστεράκια μείναν μόνα να τον κλαίν'.

Αφήνω πίσω το σαματά και τους ανθρώπους.
Έχω χορτάσει κατραπακιές και ψάχνω τρόπους
πώς να ξεφύγω από τη μοίρα
κι έχω μέσα μου πλημμύρα ουρανό,
για δεν υπήρξα κατεργάρης
και θα το θες να με φλερτάρεις γαλανέ.

Ρε μπαγάσα! Περνάς καλά εκεί πάνω;
Κάνε πάσα καμιά ματιά και χάμω.
'κει που κοιμάσαι και αρμενίζεις
ξάφνου αστράφτεις και μπουμπουνίζεις
κι ό, τι σου 'ρθει κατεβάζεις
μην θαρρείς πως με ταράζεις.

Γιατί σου φτιάχνω τραγουδάκια
με τα πιο όμορφα στιχάκια στο ρεφρέν.

Για το χαμένο μου αγώνα
που τ' αστεράκια μείναν μόνα να τον κλαίν'.

«**Η μπαλάντα του Ούρι**» («**Αχ, ουρανέ**»), *Ατέλειωτος δρόμος* (1983)

Στίχοι: Νίκος Γκάτσος
Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις
Ερμηνεία: Δήμητρα Γαλάνη

Ουρανέ, όχι δε θα πω το ναι
ουρανέ, φίλε μακρινέ
πώς να δεχτώ άλλης αγκαλιάς τη στοργή
πώς να δεχτώ, μάνα μου είναι η γη
πώς ν' αρνηθώ της ζωής το φως το ξανθό
αχ ουρανέ, πόνε μακρινέ

Κάθε δειλινό κοιτώ τον ουρανό,
το γαλανό
κι ακούω μια φωνή,
καμπάνα γιορτινή
να με παρακινεί

Κάθε Κυριακή μου λέει να πάω εκεί,
εκεί, εκεί
που χτίζουνε φωλιά
αλλόκοτα πουλιά
στου ήλιου τα σκαλιά

Ουρανέ, όχι δε θα πω το ναι
ουρανέ, φίλε μακρινέ
πώς να δεχτώ άλλης αγκαλιάς τη στοργή
πώς να δεχτώ, μάνα μου είναι η γη
πώς ν' αρνηθώ της ζωής το φως το ξανθό
αχ ουρανέ, πόνε μακρινέ

Κάθε δειλινό κοιτώ τον ουρανό,
το γαλανό
και μια φωνή τρελή
σαν χάνδι κι απειλή
κοντά της με καλεί

Κάθε Κυριακή μου λέει να πάω εκεί,
εκεί, εκεί
μου τάζει ωκεανούς
κομήτες φωτεινούς
και ό, τι βάζει ο νους

Ουρανέ, όχι δε θα πω το ναι
ουρανέ, φίλε μακρινέ
πώς να δεχτώ άλλης αγκαλιάς τη στοργή
πώς να δεχτώ, μάνα μου είναι η γη
πώς ν' αρνηθώ της ζωής το φως το ξανθό
αχ ουρανέ, πόνε μακρινέ

«**Τα πάγια**», *Κύκλος* (1993)

Στίχοι: Σωκράτης Μάλαμας
Μουσική: Σωκράτης Μάλαμας
Ερμηνεία: Σωκράτης Μάλαμας

Τα βράδια είναι ατέλειωτοι αιώνες μαζεμένοι
μέσα στον ύπνο το βαθύ πολυταξιδεμένοι
άλλοι γυρνάνε με το νου και άλλοι στα εμπόδια
άλλοι ψηλά αρμενίζουνε έχουν φτερά στα πόδια

Κι εγώ που θέλησα πολλά έμεινα με τα λίγα
μα γρήγορα συνήθισα τα νιάτα μου τ' ατίθασα
έπλασα κόσμο μυστικό και μπήκα σε λημέρι
ξέχασα τις αγάπες μου που μου 'στησαν καρτέρι

Να 'σαι μονάχος σου θα πει να είσαι αντρειωμένος
να μη σε πιάνει πανικός ούτε κι ο ίδιος ο Θεός
αλλιώς στα πάγια κολλάς σέρνεσαι βρίζεις και πονάς
αγάπες σε κυκλώνουνε και στο μαντρί σε χώνουνε

Κι εγώ που θέλησα πολλά έμεινα με τα λίγα
μα γρήγορα συνήθισα τα νιάτα μου τ' ατίθασα
έπλασα κόσμο μυστικό και μπήκα σε λημέρι
ξέχασα τις αγάπες μου που μου 'στησαν καρτέρι

«Ο Λαθρόβιος», Κέρκυρα '81-Αγώνες Ελληνικού Τραγουδιού (1981)

Στίχοι: Βαγγέλης Γερμανός
Μουσική: Βαγγέλης Γερμανός
Ερμηνεία: Βαγγέλης Γερμανός

Ξεκίνησα τ' απόγευμα,
λιγάκι πριν το λιόγευμα,
ένα παλιόφιλο να βρω,
να παρηγορηθώ.

Ζούσε στην κάτω γειτονιά,
στον Πειραιά στην Κοκκινιά,
σ' ένα σπιτάκι χαμηλό,
πλασμένο από πηλό.

Για πόρτα είχε κουρελού
και μια γατούλα σουρλουλού,
τα πόδια του ήτανε γυμνά,
τα ρούχα του φτηνά.

Μόλις τον είδα ντράπηκα,
αληθινά ταραχτήκα
και βάλθηκα να τον ρωτώ,
πως έφτασε στο χάλι αυτό.

Βαγγέλη φίλε μου παλιέ,
βαρέθηκα τις ζαβολιές,
ο κόσμος είναι υποκριτής,
ψεύτης και χαμερπής.

Έχω μια γάτα καλλονή,
μια κουρελού περγαμηνή,
απαρτεμάν από πηλό,
άσε τον κόσμο τον τρελό.

«Μη φοβάσαι», *Κοντά στη δόξα μια στιγμή* (1987)

Στίχοι: Μανώλης Ρασούλης

Μουσική: Νίκος Ξυδάκης

Ερμηνεία: Νίκος Ξυδάκης

Μες στο νόημα πάντα θα 'ναι
όποιος πάθει κι όμως μάθει
οι φοβέρες δε φτουράνε
και ο χάρος κάνει λάθη

Άιντε μη φοβάσαι που φοβάσαι
φίλος με τον πόνο να 'σαι
πάντα έχει η ζωή
κάτι πιο βαθύ να πει
και ο φόβος και ο πόνος
είναι δυο σοφοί

Όλα είναι μια ιδέα
και τη ζεις στο φλας του κόσμου
πότε χάλια πότε ωραία
σώμα μου ψυχή και φως μου

Άιντε μη φοβάσαι που φοβάσαι
φίλος με τον πόνο να 'σαι
πάντα έχει η ζωή
κάτι πιο βαθύ να πει
και ο φόβος και ο πόνος
είναι δυο σοφοί

Δυο παιχνίδια σε ζορίζουν
είναι ο θάνατος κι η αγάπη
παίξ' τα και τα δυο κι ας χάσεις
θα βγει η ήττα σου απάτη

Άιντε μη φοβάσαι που φοβάσαι
φίλος με τον πόνο να 'σαι
πάντα έχει η ζωή
κάτι πιο βαθύ να πει
και ο φόβος και ο πόνος
είναι δυο σοφοί

«Μη χτυπάς σ' ένα σπίτι κλειστό», *Η πόλη μας* (1970)

Στίχοι: Μάνος Ελευθερίου

Μουσική: Λουκιανός Κηλαηδόνης

Ερμηνεία: Μανώλης Μητσιάς

Μη χτυπάς
να σ' ανοίξουνε, μη χτυπάς
σ' ένα σπίτι κλειστό
που κανείς δεν σ' ακούει.
Τώρα μιαν αγάπη ζητάς
και γι' αυτή ξενυχτάς
κι επιμένεις ακόμη.
Δρόμοι δεν υπάρχουν φορές
που γυρίζουν ξανά
για τις ίδιες χαρές.

Ποτέ μη χτυπάς μια πόρτα κλειστή,
μια πόρτα για σένα χαμένη.
Ο δρόμος αυτός κι αν είναι στενός,
δεν είναι για σένα στερνός.

Μη χτυπάς
να σ' ανοίξουνε, μη χτυπάς
σ' ένα σπίτι κλειστό
που κανείς δεν σ' ακούει.
Δρόμοι δεν υπάρχουν φορές
που γυρίζουν ξανά
για τις ίδιες χαρές.

Ποτέ μη χτυπάς μια πόρτα κλειστή,
μια πόρτα για σένα χαμένη.
Ο δρόμος αυτός κι αν είναι στενός,
δεν είναι για σένα στερνός.

«Ο Προσκυνητής», Οι περιπέτειες ενός προσκυνητή (2003)

Στίχοι: Αλκίνοος Ιωαννίδης

Μουσική: Αλκίνοος Ιωαννίδης

Ερμηνεία: Αλκίνοος Ιωαννίδης

Τα βουνά περνάω
και τις θάλασσες περνώ
Κάποιον αγαπάω
Δυο ευχές κρατάω
και δυο τάματα κρατώ
Περπατώ και πάω

Κάποιος είπε πως η αγάπη
σ' ένα αστέρι κατοικεί
αύριο βράδυ θα 'μαι εκεί
Κάποιος είπε πως ο έρωτας
για μια στιγμή κρατά
αύριο βράδυ θα 'ναι αργά

Στα πουλιά μιλάω
και στα δέντρα τραγουδώ
Κάποιον αγαπάω
Κι όταν τραγουδάω
προσευχές παραμιλώ
περπατώ και πάω

Κάποιος είπε πως ο δρόμος
είναι η φλέβα της φωτιάς
ψυχή μου πάντα να κυλάς
Κάποιος είπε πως ταξίδι
είναι μόνο η προσευχή
καρδιά μου να 'σαι ζωντανή

Κάποιος είπε πως η αγάπη
σ' ένα αστέρι κατοικεί
αύριο βράδυ θα 'μαι εκεί
Κάποιος είπε πως ο έρωτας
για μια στιγμή κρατά
αύριο βράδυ θα 'ναι αργά

«**Η Αύρα**», *Ασταθής Ισορροπία*, (1987)

Στίχοι: Δημήτρης Παναγόπουλος

Μουσική: Δημήτρης Παναγόπουλος

Ερμηνεία: Δημήτρης Παναγόπουλος

Από την πόρτα σου αν θα βγω
θα δω τον ήλιο στρογγυλό
και με το όμορφο στερνό χαμόγελό σου

Μια καλημέρα θα σου πω
μετά θα φύγω, θα χαθώ
και ίσως με ξαναδείς μονάχα στ' όνειρό σου

Γιατί είμ' αέρας που περνά
μέσα στης πόλης τα στενά
και κάνει τα κλειστά παράθυρα να τρίζουν

Γιατί είμαι αύρα εσπερινή
πνοή καθάρια ζωντανή
που κάνει τα γερμένα φύλλα να θροΐζουν

Φεύγω ψηλά για το βουνό
κι ύστερα πέφτω στο γκρεμό
και ταλαντεύομαι στα βάθη και στα ύψη

Και κουβαλάω μες τη σιγή
μιαν ανυπόταχτη κραυγή
και κάποια ανείπωτη ελπίδα που 'χεις κρύψει

«Με το φορητό τον ουρανό μου», Στο δρόμο με τα χάλκινα, (1996)

Στίχοι: Λίνα Νικολακοπούλου

Μουσική: Laza Ristovski

Ερμηνεία: Μανώλης Μητσιάς

Γράφανε παλιά νόμους κι εντολές
στην Παλιά Διαθήκη
Υποθήκη

Πρέπει να τιμάς, ψέμα να μην λες
κι ό, τι δεν σου ανήκει
Θέλει νίκη

Χρόνια τα 'λεγε ο Θεός
κι άκουγε ο λαός
στη γη που μένει

Χρόνια τα 'λεγα κι εγώ, μέχρι να πνιγώ
Μια μέρα
Ελένη

Θέλει θάρρος ν' αγαπάς
θάρρος θέλει στ' άγνωστο να πας
Μέλι, μέλι, και κρασί
Πίστη θέλει
σαν τον Μωυσή κι εσύ

Όλα τα πουλιά
φτιάχνουνε φωλιές
Φτιάχνουν ένα σπίτι
για μαγνήτη

Χρόνια το 'φτιαχνα κι εγώ
μέχρι να πνιγώ
Μια μέρα
μια Τρίτη

Με το φορητό τον ουρανό μου
στα μισά και κάτι αυτού του δρόμου
Έχω ένα σκοπό να πω στο χρόνο
όσο σ' αγαπώ σ' ελευθερώνω

«**Ακούω την Αγάπη**», *Κεφάλι γεμάτο χρυσάφι* (1996)

Στίχοι : Γιάννης Αγγελάκας

Μουσική : Τρύπες

Ερμηνεία: Γιάννης Αγγελάκας

Ακούω τις θάλασσες και τα ποτάμια σου
Ακούω το γέλιο ακούω το κλάμα σου
Τις μελωδίες που γεννιούνται στα σπλάχνα σου
Τις πολιτείες και τους ανθρώπους
που ταξιδεύουν κάτω απ' το δέρμα σου
Ακούω την αλήθεια σου κι' ακούω το ψέμα
Και μια μικρή ζεστή αγωνία μου γλυκαίνει το αίμα

Ακούω την Αγάπη και δεν ακούω τις σκέψεις μου

Ακούω τους ήλιους και τους πλανήτες σου
Ακούω τις χαρές σου ακούω τις λύπες σου
Τις αρμονίες που γεμίζουν τις νύχτες σου
Τους εραστές και τους τρελούς
που ξενυχτάν κάτω απ' το δέρμα σου
Ακούω την αλήθεια σου κι' ακούω το ψέμα
Και μια μικρή ζεστή αγωνία μου γλυκαίνει το αίμα

Ακούω την Αγάπη
Ακούω την Αγάπη
Ακούω την Αγάπη και δεν ακούω τις σκέψεις μου